

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάρβα 6 (3ος όρ.), 10674 Αθήνα, τηλ: 210 7233221-2; φαξ: 210 7233217;

e-mail: info@nchr.gr, website: www.nchr.gr

**Θέσεις σχετικά με την εφαρμογή του νόμου
περί προσφύγων¹**

(Κατά τη Συνεδρίαση του Γ' Τμήματος της 01.11.2004, έγινε δεκτή η εισήγηση που ακολουθεί, η οποία, ύστερα από δυο αναβολές, εισήχθη προς συζήτηση στην Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, στις 03.03.2005. Η Ολομέλεια έκανε δεκτό το κείμενο της εισήγησης και, προπαντός μετά την παρέμβαση του κ. Δ. Μακρή, Παρέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ), ο οποίος ανέπτυξε διεξοδικά τα κείμενα που προκύπτουν από την αποτελεσματική εξέταση του αιτήματος παροχής πολιτικού ασύλου. Επειδή, όμως, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης (ΥΔΤ) ζήτησε να του παρασχεθεί η δυνατότητα να απαντήσει στα θέματα που έθεσε ο κ. Μακρής με την εισήγησή του, η Ολομέλεια, παρά την παραπάνω συμφωνία της με το περιεχόμενο της εισήγησης, δεν προχώρησε στην ψήφισή της και επομένως δεν έχει λάβει, ακόμη, τη μορφή της Απόφασης της Ολομέλειας).

Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ), μέλος της ΕΕΔΑ, επανέφερε και έθεσε υπόψη του Γ' Τμήματος σειρά ζητημάτων τα οποία έχουν ξανασυζητηθεί τόσο στο Τμήμα όσο και στην Ολομέλεια της Επιτροπής, χωρίς ωστόσο να ληφθούν μέχρι σήμερα μέτρα από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΔΤ.

---

¹ Το κείμενο συνέταξε η κα Αγγελική Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου, Προεδρεύουσα του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ, σε συνεργασία με τον κ. Βασίλη Τ. Γεωργακόπουλο, Επιστημονικό Συνεργάτη της ΕΕΔΑ, βάσει προηγούμενων εισηγήσεων της ΕΕΔΑ.

Τα θέματα που συζητήθηκαν διεξοδικά και με παρουσία του εκπροσώπου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης στη Συνεδρίαση του Γ' Τμήματος είναι τα εξής:

1. Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου.

Α) Σε περιπτώσεις μαζικών αφίξεων αλλοδαπών σε παραμεθόριες περιοχές, δεν τους δίδεται η δυνατότητα υποβολής αιτήματος ασύλου

Β) Οι χώροι κράτησής τους δεν πληρούν τις βασικές προϋποθέσεις για αξιοπρεπή διαβίωση τόσο σε παραμεθόριες περιοχές όσο και σε κρατητήρια του κέντρου.

Γ) Δεν υπάρχουν ειδικοί χώροι κράτησης για ευάλωτες περιπτώσεις (ασυνόδευτες γυναίκες και ανήλικα παιδιά).

Δ) Στους χώρους κράτησης δεν επιτρέπεται πρόσβαση σε δικηγόρους και εκπροσώπους ΜΚΟ παρά την σχετική εγκύκλιο του κ. Νασιάκου.

Ε) Μετά την παρέλευση τριμήνου οι αλλοδαποί αφήνονται ελεύθεροι και καθώς η απέλασή τους είναι ανέφικτη, ζουν παράνομα στην χώρα και αν επιδιώξουν την υποβολή αιτήματος ασύλου στην Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής, οι πιθανότητες επιτυχίας του εγχειρήματος είναι πολύ μικρές αφού η παραλαβή των αιτημάτων αυτών γίνεται ΜΙΑ φορά την εβδομάδα (προβλήματα που έχουν επισημάνει σε σχετικές Εκθέσεις τους ο Συνήγορος του Πολίτη και η Διεθνής Αμνηστία).

2. Αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας

Η Ελλάδα κατέχει, μεταξύ των Κρατών-Μελών της ΕΕ, την τελευταία θέση ως προς την αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας και την χορήγηση άλλων μορφών διεθνούς προστασίας. Η χορήγηση ασύλου κλπ αποτελεί βεβαίως δικαίωμα του Κράτους αλλά και υποχρέωση την οποία έχει αναλάβει μαζί με

άλλες υποχρεώσεις από την κύρωση διεθνών συμβάσεων, όπως η Σύμβαση της Γενεύης.

Τα τελευταία 2 χρόνια οι δευτεροβάθμιες αποφάσεις επί αιτημάτων ασύλου είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία απορριπτικές, ακόμη και στις περιπτώσεις όπου η Επιτροπή Προσφυγών είναι θετικά προσκείμενη για το αίτημα. Χαρακτηριστικά, το ΕΣΠ έχει προσφύγει στο ΣτΕ για την ακύρωση 75 απορριπτικών αποφάσεων. Η επιτυχής έκβαση των εκκρεμουσών υποθέσεων ενώπιον του ΣτΕ καταδεικνύει ότι η προβλεπόμενη από τον νόμο διοικητική διαδικασία χορήγησης ασύλου έχει καταλήξει δικαστική διαδικασία, με ότι αυτό συνεπάγεται από πλευράς δικαστικών δαπανών, φόρτου εργασίας του ΣτΕ και των δικηγόρων του ΕΣΠ που χειρίζονται τις υποθέσεις χωρίς αμοιβή. Το ζήτημα της μη αποδοχής από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης των αποφάσεων της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Προσφυγών, ακόμα και εκείνων που έχουν ληφθεί ομόφωνα, αποτελεί μείζον θέμα εφαρμογής των κανόνων δικαίου.

3. Μη χορήγηση «ανθρωπιστικού καθεστώτος» και μη ανανέωση ήδη χορηγηθέντος.

Τα δύο τελευταία χρόνια παρατηρείται η μη χορήγηση «ανθρωπιστικού καθεστώτος» όταν έπεται της δευτεροβάθμιας απορριπτικής απόφασης του ΥΔΤ επί του αιτήματος ασύλου του αλλοδαπού, με την αιτιολογία ότι τέτοιο αίτημα δεν μπορεί να υποβληθεί αυτοτελώς.

Βάσει των παραπάνω, όμως, αναιρείται η «επικουρική προστασία», η οποία προβλέπεται από την διεθνή και την εθνική νομοθεσία. Επισημαίνεται η γνωμοδότηση του Συνήγορου του Πολίτη με την οποία αποφαινεται ότι μπορούν να υποβάλλονται αυτοτελώς αιτήματα για χορήγηση «ανθρωπιστικού καθεστώτος».

Περαιτέρω τα δύο τελευταία χρόνια παρατηρείται το φαινόμενο της μη ανανέωσης των αδειών παραμονής που είχαν χορηγηθεί για ανθρωπιστικούς λόγους, βάσει του άρθρου 8 του ΠΔ 61/1999. Σύμφωνα με τα παραπάνω

υπογραμμίζεται η μη ανανέωση «ανθρωπιστικού καθεστώτος» και σε οικογένειες πλήρως εντεταγμένες από δεκαετίας στην ελληνική κοινωνία, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο την διαβίωση τους, καθώς δεν υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης τους σε εργασία και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, αλλά και ο φόβος απέλασης τους σε χώρες όπως π.χ. το Ιράκ.

4. Εφαρμογή του Κανονισμού του Δουβλίνου

Μετά από αίτημα Αρχών άλλων ευρωπαϊκών χωρών, σε εφαρμογή του Κανονισμού του Δουβλίνου, υπάρχουν περιπτώσεις τις οποίες οι ελληνικές αρχές δέχονται να εξετάσουν. Ωστόσο, όταν οι εν λόγω αιτούντες άσυλο επιστρέφουν στην Ελλάδα, τους κοινοποιείται απόφαση διακοπής της διαδικασίας ασύλου, με βάση το άρθρο 2 παρ. 8 του ΠΔ 61/1999, λόγω αυθαιρέτης απομάκρυνσης τους από τον δηλωθέντα τόπο διαμονής τους, με αποτέλεσμα να δημιουργείται αμφιβολία στις 11 χώρες από τις οποίες επιστρέφουν για το αν οι αιτούντες άσυλο θα βρουν ασφαλείς συνθήκες στην Ελλάδα.

Πέραν τούτου, εκδίδονται και αποφάσεις απέλασης των αιτούντων άσυλο σε χώρες όπου παραβιάζονται τα δικαιώματα των ανθρώπων, όπως το Ιράκ και το Σουδάν, κατά παραβίαση της αρχής της «μη επαναπροώθησης» (άρθρο 3 ΕΣΔΑ και άρθρο 33 Διεθνούς Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων).

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα Κράτη-Μέλη δεσμεύονται από τις διατάξεις του Διεθνούς Προσφυγικού Δικαίου και του Διεθνούς Δικαίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Από την άλλη πλευρά, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 2, παρ. 8 του ΠΔ 61/1999, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας πρέπει να πραγματοποιείται στο πλαίσιο των διεθνών συνθηκών και των υποχρεώσεων που δεσμεύουν τη χώρα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει τα εξής:

1. Επισημαίνει ότι τα ως άνω σοβαρά ζητήματα δυσλειτουργίας του συστήματος προσφυγικής προστασίας στη χώρα μας συνιστούν παραβιάσεις της κείμενης νομοθεσίας (ΠΔ 61/1999) και των σχετικών υποχρεώσεων που έχει αναλάβει η Ελλάδα με την κύρωση της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων (ΝΔ 3989/1959) και το σχετικό Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης (Αν 389/1968).
2. Καλεί το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης να διασφαλίσει την αυστηρή τήρηση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του των διατάξεων της ελληνικής νομοθεσίας περί προσφυγικής προστασίας και της σχετικής διεθνούς νομοθεσίας που έχει κυρωθεί και ενσωματωθεί στο εσωτερικό δίκαιο και έχει, ως εκ τούτου, αυξημένη, υπερνομοθετική ισχύ (άρθρο 28 παρ. 1 Σ).
3. Υπογραμμίζει ότι τα ως άνω ανησυχητικά φαινόμενα είναι χρονίζοντα και συνδέονται άμεσα με το γενικό πλαίσιο προστασίας αλλοδαπών προσφύγων στη χώρα μας, το οποίο χρήζει άμεσης, γενικής αναθεώρησης και επί του οποίου η ΕΕΔΑ, ήδη από το 2001 έχει υποβάλλει στην Πολιτεία λεπτομερείς προτάσεις.²
4. Εκφράζει την ανησυχία της διότι η συντριπτική πλειοψηφία των σχετικών προβλημάτων παροχής προσφυγικής προστασίας που έχουν επισημανθεί στην πολιτεία από την ΕΕΔΑ ήδη από το 2001 εξακολουθούν να υφίστανται ή και να επιδεινώνονται.
5. Καλεί το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης να αναλάβει άμεσα μέτρα για την προστασία των υπό ανθρωπιστικό καθεστώς αιτούντων άσυλο-προσφύγων εφαρμόζοντας την ισχύουσα για αυτούς ελληνική νομοθεσία χωρίς να τους παραπέμπει στην εφαρμογή της νομοθεσίας που ισχύει για τους

---

² Βλ. ΕΕΔΑ, «Προτάσεις για την προώθηση ενός σύγχρονου, αποτελεσματικού πλαισίου προστασίας προσφύγων (ασύλου) στην Ελλάδα», ΕΕΔΑ, Έκθεση 2001, Αθήνα, Εθνικό Τυπογραφείο, 2002, σελ. 119 επ., ΕΕΔΑ, «Το καθεστώς προστασίας των κοινωνικών δικαιωμάτων των προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα: Σχετικά ζητήματα και προτάσεις», ό.π. σελ. 169 επ. Βλ. επίσης ΕΕΔΑ, «Προτάσεις για την υποδοχή και πρόσβαση αιτούντων άσυλο στη διαδικασία παροχής ασύλου», ΕΕΔΑ, Έκθεση 2002, Αθήνα, Εθνικό Τυπογραφείο, 2003, σελ. 145 επ. (όλα τα κείμενα βρίσκονται επίσης στον ιστότοπο www.nchr.gr).

- οικονομικούς μετανάστες, στερώντας έτσι τους πρόσφυγες από τα δικαιώματα και την προστασία που τους παρέχουν διεθνείς συνθήκες και οι ελληνικοί νόμοι.
6. Καλεί το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης , ως το κυρίως αρμόδιο Υπουργείο, να αναλάβει άμεσα πρωτοβουλία έναρξης μιας διαδικασίας γενικής αναθεώρησης του πλαισίου προστασίας προσφύγων στην Ελλάδα, σε συνεργασία με όλους τους αρμόδιους δημόσιους οργανισμούς και αρμόδιες μη κυβερνητικές οργανώσεις, ακολουθώντας πιστά τις αρχές προστασίας της Σύμβασης της Γενεύης και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές προτάσεις της ΕΕΛΑ.

Αθήνα, 2 Νοεμβρίου 2004